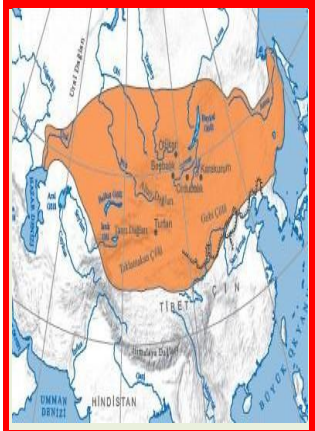
6.SINIF SOSYAL BİLGİLER 3.ÖĞRENME ALANI DERS NOTLARI-
1. BÖLÜM (İLK TÜRK DEVLETLERİNDEN ABBASI DEVLETİNE KADAR)
3. ÖĞRENME ALANI: ORTAK MİRASIMIZ

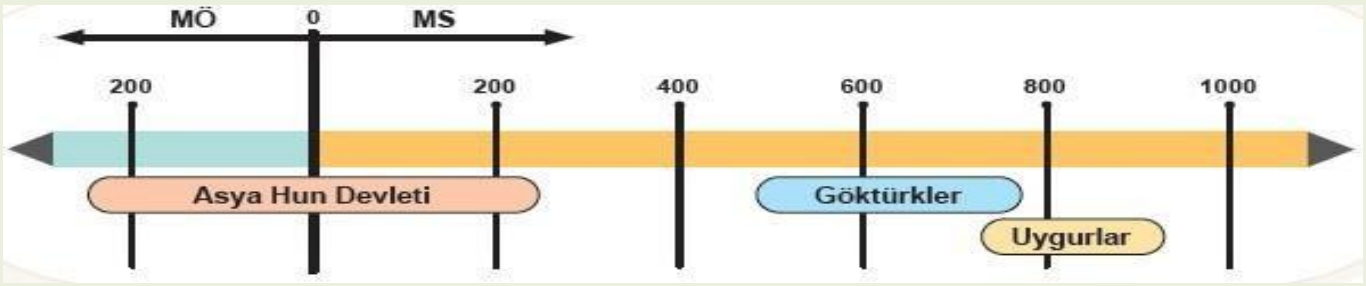
TÜRKİSTAN'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİNİN MEDENİYETİMİZE KATKILARI
(3.öğrenme alanı-1.öğrenme çıktısı)

Türklerin bilinen ilk yurdu Türkistan'dır. Türkistan **"Türklerin yurdu"** anlamına gelmektedir. Türkistan, batıda Hazar Denizi, doğuda Kingan Dağları, kuzeyde Altay Dağları, güneyde ise Tibet Platosu ve Hindukuş Dağları arasında yer alır. Bu coğrafyada **Türkler, İslamiyet'ten önce Hun, Göktürk ve Uygur** gibi devletler kurmuştur.

TURKISTAN'DA KURULAN ILK TURK DEVLETLERI

HARİTA	DEVLET ADI	DEVLET İLE İLGİLİ KISA BİLGİLER
	ASYA HUN (M.Ö 220-MS 216)	◆ Tarihte bilinen **ilk Türk devletidir.** ◆ **Teoman** tarafından kurulmuştur. Merkezi **Ötüken'dir.** ◆ Mete Han, Türk boylarını tek bir yönetim altında toplamıştır. ◆ Teoman döneminde Çinliler Türk akınlarını önlemek için **Çin Seddi'ni** yaptırdılar. ◆ Devlet **en parlak dönemini Metehan** döneminde yaşamıştır. ◆ **Mete** günümüz ordusunda kullanılan **onlu sistemi (10'lu Sistem)** kurdu. ◆ **Oğuz Kağan** destanındaki Oğuz'un **Metehan** olduğu sanılmaktadır.
	GÖKTÜRK (552-745)	✸ Tarihte **Türk adıyla kurulan ilk Türk devletidir.** ✸ **Bumin Kağan** tarafından kurulmuştur. Merkezi **Otüken'dir.** ✸ 630 yılında yıkıldı, 681 yılında **Kutluk Kağan 2. Göktürk Devleti'ni** kurdu. ✸ Hükümdar Bilge Kağan, kardeşi Kül Tigin ve vezir Tonyukuk adına **Orhun Yazıt (kitabe)'ları** dikildi. ✸ **Orhun Yazıtları** Türk tarihinin ve edebiyatının **ilk yazılı belgeleridir.** ✸ **Orhun Yazıtları** 38 harften oluşur, Orhun alfabesi ile yazılmıştır. **Günümüzde Moğolistan sınırları içindedir.** ✸ **Ergenekon ve Bozkurt Destanları** Göktürklere aittir.
	UYGUR (744-840)	➤ Bilge Kül Kağan tarafından kuruldu. ➤ Devletin merkezi Karabalasagundur. ➤ Türk tarihinde **yerleşik hayata geçen ilk uygarlıktır.** ➤ **Ilk Türk mimari eserler olan saraylar ve tapınaklar** bu dönemde yapılmıştır. ➤ **Resim, minyatür, heykel** türü eserleri oluşturmuşlardır. ➤ **Kağıt ve matbaayı** kullanan **ilk uygarlıktır.** ➤ 18 harften oluşan Uygur alfabesini kullanmışlardır. ➤ **Maniheizm** dinini benimsemeleri **Türklük ve savaşçılık özelliklerinin yok olmasına** neden olmuştur. ➤ **Türeyiş ve Göç Destanları** Uygurlara aittir.

TÜRKİSTAN'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ TARİH ŞERİDİ

Tarihçiler, Türkistan'da kurulan ilk **Türk devletleri hakkındaki bilgileri öncelikle Çin ve diğer komşu devletlerin kaynaklarından** elde etmişlerdir. **Bunun temel nedeni**, **Türklerin konargöçer bir yaşam sürmeleri** ve **II. Göktürk Devleti'ne kadar yazılı eser bırakmamış olmalarıdır**. **Türk tarihinin ve Türk edebiyatının ilk yazılı belgesi olan Orhun Kitabeleri, II. Göktürk Devleti döneminde yazılmıştır** ve o dönemde yaşayan Türkler hakkında bize önemli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, o dönemdeki **Türkler hakkında bilgi edindiğimiz bir diğer kaynak da destanlardır.** Destanlar sözlü kültürümüze ait edebî eserler arasında yer almaktadır.

TÜRK DEVLETLERİNDE YÖNETİM YAPISI:

Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinde **yönetimde tek kişi söz sahibiydi.** Hükümdarlar; han, hakan ve kağan gibi çeşitli ünvanlar kullanırlardı. **Hükümdarlık genellikle babadan oğula geçerdi** ancak hanedanın diğer erkek üyelerinin de hükümdar olma hakkı vardı.

Eski kaynaklarda Türk hükümdarlarına **devleti yönetme yetkisi** ve gücünün **Gök Tanrı tarafından verildiği** sıkça geçmektedir. Buna "kut" denmektedir.

Halk; hükümdarından ekonominin gelişmesini, adaleti ve güvenliği istemektedir. Ayrıca Türk hükümdarları hem kanun yapan hem de kanuna bağlı kalan kişilerdir. Buna göre **Türk hükümdarlarının yetkileri sınırsız değildir, töre ile sınırlandırılmıştır.**

TÜRK DEVLETLERİNDE YÖNETİM YAPISI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

GÖK TANRI İNANCI:	Uygurlara kadar Türk devletlerinde **tek tanrı anlayışına dayalı** olan inançtır.	
KUT:	Eski kaynaklarda **Türk hükümdarlarına devleti yönetme yetkisi ve gücünün Gök Tanrı tarafından verildiği** inancıdır. Kut anlayışına göre hükümdarın görevlerinden bazıları şunlardır: ◆ **Dağınık boyları toplayıp nüfusu çoğaltmak** ◆ **Halkı doyurmak ve giydirmek** ◆ **Sofrasını halka açık tutmak**	
HATUN:	Türk devletlerinde **kağanın eşinin** adıdır**.**	
KURULTAY:		Türklerde **siyasî, askerî, iktisadî (ekonomik) ve kültürel bütün meselelerin görüşülüp, karara bağlandığı** bir **devlet meclisidir.** Diğer adı toy 'dur.
KAĞAN:		Türk devletlerinde **hükümdarlar tarafından kullanılan unvanlardan** birisidir.

TÜRK DEVLETLERİNDE ASKERİ YAPI:

Türkistan'ın geniş düzlükleri doğal korunaklı bir alan özelliğine sahip değildi. Ayrıca **su, tarım alanı, mera gibi kaynakların azlığı boylar ve devletler arasında rekabeti artırmıştı**. Bu nedenlerle Türkler savunmaya önem vermiş ve **savaşçı özellikleriyle ön plana çıkmışlardır**.

TÜRK ORDUSU İLE DĞER DEVLETLERİN ORDULARI ARASINDAKİ FARKLAR

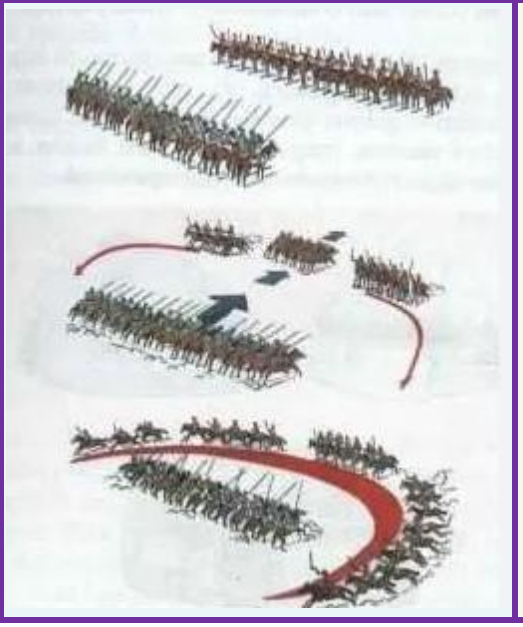
- Türk ordusunun **paralı askerlerden oluşmaması**, **diğer birçok devlettin askerînin para ile tutulan kimselerden oluşması** Türklerde ise ordunu devletin savunma gücü sayılması ve orduya katılmanın halk için vatani bir görev kabul edilmesi
- Türklerin. **kadın-erkek, yaşlı-genç herkesin her an savaşabilecek durumda** daimî ordularının olması ve **Türklerin sporlarının, eğlencelerinin ve avlanmalarının bile askerî egzersizler** niteliğinde olması
- . Türk ordularının temelde **süvarilerden (atlı asker) oluşması sayesinde savaşta hızlı hareket etme** ve **yaya ordulara karşı üstünlük kurma** imkânı sağlaması

Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinde ordu çeşitli birliklerden meydana geliyordu. **En büyük birlik 10 bin kişilikti.** Bu birliğe tümen adı veriliyordu. Tümenler de 1.000'li, 100'lü ve 10'lu olmak üzere kademeli olarak küçülen birliklere ayrılmaktaydı. Bu birliklerin başlarında da derecelerine göre tümenbaşı, binbaşı, yüzbaşı, onbaşı gibi ünvanlar taşıyan birer komutan bulunmaktaydı. **İlk defa Hun hükümdarı Mete Han'ın uygulamış olduğu bu onluk sistem, Türkiye de dâhil olmak üzere bütün Türk devletlerinde varlığını korumuştur.**

Kara Kuvvetleri Birlik Sembolünde (**Bröve) yer alan 16 adet küçük yıldız, tarihte kurulmuş 16 Türk devletini temsil eder. MÖ 209 Kara Kuvvetlerinin kuruluş yılı** olarak kabul edilir**. Büyük Hun Hükümdarı Mete Han'ın tahta çıkış tarihidir.**

TURAN TAKTİĞİ

Türk askerlerinin yüz yüze savaşırken geri çekilirmiş gibi yaparak **düşmanı üzerine çektiği daha sonra düşman askerini pusuya düşürüp yok ettiği taktiğin** adıdır. Diğer adları **kurt oyunu ve hilal taktiğidir.**

TÜRK DEVLETLERİNDE SOSYAL HAYAT ve HUKUK:

Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinde **sosyal hayatı belirleyen iki ana unsur vardır: coğrafi yapı ve töre.** Yüksek dağların arasında geniş ve kurak düzlüklere sahip olan **Türkistan'da temel geçim kaynağı hayvancılıktır.** İnsanlar hayvanları için otlak bulabilmek amacıyla **yazın yaylalara, kışın ovalara göç ederek konargöçer bir yaşam sürmüşlerdir**. Bu konargöçer yaşam tarzı nedeniyle Türkler, **çadırlarda yaşamışlardır.**

Türk devletlerinde **aile, bütün sosyal yapının temelidir** ve kan bağı esasına dayanmaktadır. Türkler, ailenin bölünmezliğine inanmış ve bu geleneklerini tarihleri boyunca sürdürmüşlerdir. Türklerin dünyanın dört bucağına dağılmalarına rağmen varlıklarını korumalarının temel nedeni aileye önem vermeleridir.

İslamiyet öncesi Türk toplumlarında **aile** hem toplumsal düzenin temeli hem de kültürel değerlerin aktarıldığı **en önemli kurumdu**. **Aile bireyleri arasında saygı, dayanışma ve görev paylaşımı esastı.** Çocuklar küçük yaşlardan itibaren hem günlük işlere katılır hem de savaşçı bir toplumun bireyi olarak yetiştirilirdi. **Aile sadece kan bağı ile değil, töre adı verilen gelenek ve kurallarla da şekillenirdi**. Bu yapı, toplumda düzenin korunmasını ve nesiller arasında kültürel devamlılığı sağlardı.

TÜRK DEVLETLERİNDE SOSYAL HAYAT ve HUKUK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

AİLE:	Toplumun en küçük birimidir, diğer adı oguş'tur.
BUDUN:	Boyların birleşmesinden oluşan toplumun en büyük birimidir. Diğer adı millet'tir.
TÖRE:	**Örf, adet ve geleneklerle** belirlenen **sözlü hukuk kurallarıdır.**
YARGU:	Göktürk Devleti'nde **yüksek devlet mahkemesidir**.
KÖNİ:	Gök Türk Devleti'nde adliye müessesesidir.

TÜRK DEVLETLERİNDE EKONOMİ:

Toplumların ekonomik faaliyetlerinin oluşması ve gelişmesinde, **yaşadıkları doğal çevrenin ve iklimin etkisi** vardır. **Geniş bozkırları ve karasal iklimiyle** Türkistan'da yaşayan **konargöçer Türklerde hayvancılık gelişmiştir**. Hayvancılığın yanı sıra Türklerde **tarım, ticaret ve madencilik** faaliyetlerine de rastlanmıştır.

Eski Türk ekonomisi, hayvancılığa yani besiciliğe dayanıyordu**. At ve koyun,** bu ekonominin iki temel unsuruydu. Her iki hayvan da sürüler halinde beslenmekteydi. Ayrıca, **at sürüsü, sahibine itibar**, **koyun sürüsü de maddi güç** sağlamaktaydı. Türkler, **atı hem ekonomik varlık olarak hem de binit (binek) ve savaş aracı** olarak değerlendiriyorlardı. **Süvari tekniğini bulan yani ata binen ilk kavim Türklerdir**. Başta **Çinliler** olmak üzere **bütün Avrupalı kavimler**, **ata binmeyi Türklerden öğrenmişlerdir.**

Eski Türk topluluklarında ve devletlerinde ticaret, büyük ölçüde "değiş-tokuş" esasına dayanıyordu. Türklerin **ihraç ettikleri mallar** arasında **canlı hayvan ve hayvan ürünleri** baş sırayı alıyordu. Mesela, Hun Türkleri, M.S. 52 yılında Çin'e çok miktarda sığır sevk etmişler ve bu malları Çin pazarlarında satmışlardır. Yine aynı **Hun Türkleri**, aynı tarihte, **Çin sarayına haraç adı altında "at ve kürk"** sunmuş; **karşılığında da "ipek"** almışlardır.

Başlıca meslekleri demircilik ve madencilik olan Türklerde kılıç, kalkan, mızrak, temren (ok ucu) imal edilirdi. Türk kılıçlarının hayvan figürlü kabzaları altın levhalarla kaplanır ve kıymetli taşlarla süslenirdi.

Türkistan'ın **doğal çevre şartları hayvancılığa elverişli** olduğu kadar **tarıma elverişli değildi**. Tarım daha çok su kaynaklarına yakın yerlerde yapılabilmekteydi. Buna rağmen tarım, hayvancılık yapan Türkler için en az **sürü beslemek kadar önemli bir faaliyetti**. Zira Türkçenin **en eski kelimelerinden biri "tarla" diğeri "ekin"** dir. Türklerin ekip yetiştirdikleri en eski tarım ürünlerinin başında buğday, çavdar, darı ve arpa gelmektedir.

TÜRK DEVLETLERİNDE SANAT:

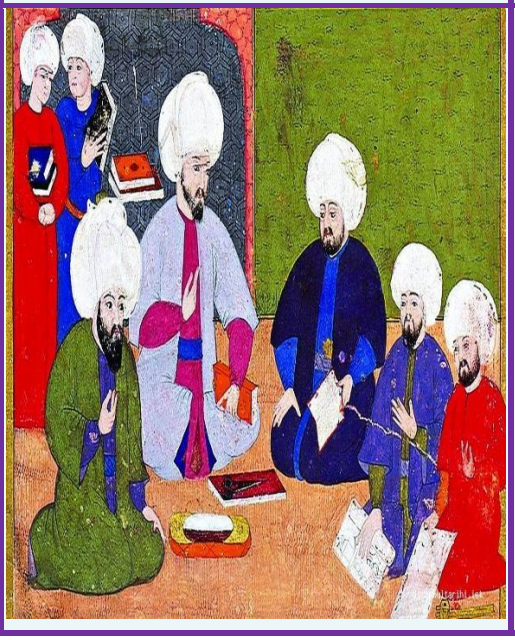
Türkistan'ın coğrafi koşulları ve **konargöçer yaşam tarzı**, Türklerin sanat anlayışına yansımıştır. Bu dönemin **sanat anlayışını taşınabilir eşyaların süslemelerinde** de görülmektedir.

İlk Türk devletlerinde **tahta oymacılığı ve maden işlemeciliği** oldukça gelişmişti. Kemer tokaları, kılıç, hançer kabzası, at koşum takımı gibi taşınabilir malzeme üzerine işlenmiş hayvan figürleri bulunmaktaydı. Bu eşyalarda pars, kaplan, kurt, yırtıcı kuş, geyik, at, koyun, keçi vb. hayvan motifleri yer almaktaydı.

Türklerde gelişen sanat alanlarından biri de **heykelciliktir. Balballar**, **heykel sanatının örneklerindendir.**

Uygurların yerleşik hayata geçmesi sanat anlayışını da etkilemiştir. Mimari eserler özellikle **tapınaklar bu dönemde görülmektedir**. Ayrıca **Uygurlarda Türk minyatür sanatı** örneklerine rastlanmaktadır. Uygurların mimari tarzını ve minyatür sanatına benzer örnekleri **Selçuklularda ve Osmanlı Devleti'nde de görmekteyiz.**

TÜRK DEVLETLERİNDE SANAT İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

BALBAL:		Mezarların üstüne **öldürdükleri insan sayısı kadar insan şeklinde dikilen taşlardır.**
MİNYATÜR:		**Uygurlarda** rastlanan **resim sanatlarındandır.**

VII-XIII. YÜZYILLAR ARASINDA İSLAM MEDENİYETİNİN İNSANLIĞIN ORTAK MİRASINA KATKILARI
(3.öğrenme alanı-2.öğrenme çıktısı)

VII-XIII. yüzyıllar arasında **Avrupa, bilimsel gelişmelerin yavaşladığı karanlık bir dönem yaşarken İslam medeniyeti bilimsel açıdan altın çağını yaşamıştır.** Birçok merkezde İslam coğrafyasında insanlığın ortak mirasına katkıda bulunan önemli gelişmeler yaşanmıştır. **Bu dönemde bilim insanları yetişmiş ve önemli eserler yazmıştır.**

HZ. MUHAMMED (SAV) DÖNEMİ:

Hz. Muhammed (sav) ile İlgili Kısa Bilgiler:

Doğum yeri ve yılı: Mekke, 571 **İlk vahiy geldiği yer ve yılı:** Hira Mağarası, 610 **Hicret:** 622

Peygamberimizin Hayatı Tarih Şeridi

571	610	622	632
Peygamberimizin doğumu	Peygamber olması	Mekke'den Medine'ye hicret etmesi	Peygamberimizin vefatı

Peygamberimizin savaşları tarih şeridi

624	625	627	628	630
Bedir Savaşı (Peygamberimizin ilk savaşı)	Uhud Savaşı	Hendek Savaşı	Hudeybiye Antlaşması	Mekke'nin fethi

Hicretten sonra Medine'de **İslamiyet'in ilk ibadethanelerinden biri olan Mescid-i Nebevî** inşa edilmiştir Hz. Muhammed de (sav) dâhil olmak üzere bu **mescidin inşasında ensar ve muhacir** birlikte çalışmıştır. Bu durum Müslümanların kaynaşmasına, aralarında birlik ve beraberlik oluşmasına katkı sağlamıştır.

Hz. Muhammed (sav), Müslümanların okuma ve yazmayı öğrenebilmeleri için her fırsatı değerlendirmiştir. Örneğin **Bedir Savaşı'nda esir alınan Mekkeli müşriklerden okuma yazma bilenler**, **on Müslümana okuma yazma öğretmeleri karşılığında serbest bırakılmıştır.**

Mı dine Vesikası (sözleşmesi): Hz. Peygamber **Müslüman, Yahudi ve Medineli putperestleri** bir araya get rerek Medine Sözleşmesi'ni yaptı. Bu sözleşme, ahlak ve adalet ilkeleri açısından oldukça önemlidir.

Medine Sözleşmesi'nin bazı maddeleri şunlardır:

- Müslüman ve Yahudi topluluklar barış içerisinde yaşayacaklardır.
- Medine'nin savunması birlikte yapılacaktır.
- Yahudiler dinlerini yaşamakta serbest olacaktır.
- Müslümanlar ve Yahudiler, kendileri dışında bir topluluk ile yaşanacak anlaşmazlıkta birbirlerinin yanında yer alacaktır.
- Yahudiler ve Müslümanlar arasında yaşanabilecek anlaşmazlıklarda Hz. Muhammed hakem olarak kabul edilecektir.

İslamiyet, hastalıkların tedavisine büyük önem vermiştir. Hz. Muhammed (sav); insanlara tedavi olmalarını tavsiye etmiş, **çeşitli tedavi yöntemleri önermiş** ve hastalandığı zaman kendisi de hekimlere görünmüştür. Onun **tedavi konusundaki sözleri Tıbb-ı Nebevî olarak** adlandırılmıştır. Hz. Muhammed (sav), **Mescid-i Nebevî'yi topluma sağlık hizmetlerini** sunmak için de kullanmıştır. Örneğin Hendek Savaşı'nda yaralananların tedavisi için Mescid-i Nebevî'nin bahçesine bir çadır kurulmuştur.

HZ. MUHAMMED (SAV) DÖNEMİ:

HZ. MUHAMMED (SAV) DÖNEMİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	
CAHİLİYE DÖNEMİ:	**İslamiyet'ten önce Arap yarımadasında yaşanan dönemin** adıdır.
HİCRET:	Mekkeli müşriklerin baskıları karşısında zor durumda kalan **Müslümanların, Mekke'den Medine'ye 622 yılında gerçekleştirdiği göç hareketidir.** **Hicretin Sonuçları:** ✓ İslamiyet hızla yayılmıştır. ✓ Medine'de **İslam Devleti** kuruldu. ✓ Müslümanlar Mekkeliler karşısında **siyasi güç** haline geldi. ✓ Hz Ömer döneminde uygulamaya konan **Hicri takvimin** başlangıcı kabul edilmiştir.
MUHACİR:	**Mekke'den Medine'ye göç edenlere** verilen addır.
ENSAR:	Medine'de **muhacirleri karşılayan Müslümanlara** verilen addır.
HUDEYBİYE ANTLAŞMASI	Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarından sonra 628 yılında **Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında imzalanan** antlaşmanın adıdır.
SUFFE:	**Kimsesiz Müslümanların barındıkları** ve aynı zamanda **ilimle meşgul oldukları yerdir.**
KÜTTAB:	Hz. Muhammed döneminde **çocuklara ilk dinî eğitimin verildiği** mekândır.

DÖRT HALİFE DÖNEMİ:

1- Hz. Ebubekir Dönemi (632-634):	2- Hz. Ömer Dönemi (634-644):
◆ **Kuranı Kerim kitap haline getirildi.** ◆ Arap Yarımadası dışında ilk fetihler yapıldı. Suriye'nin fethine başlandı.	✚ Suriye, Filistin, İran, Irak fethedilerek Müslümanlar Türklerle komşu oldular. ✚ Ülke illere ayrılarak iller valiler tarafından yönetilmiştir. ✚ **Adliye teşkilatı** kurularak illere kadılar tayin edilmiştir. ✚ **Hicri takvim kabul edilmiştir.**
3- Hz. Osman Dönemi (644-656):	**4- Hz. Ali Dönemi (656-661):**
■ İlk İslam donanması kurularak Kıbrıs alınmıştır. ■ **Kuranı Kerim çoğaltılarak diğer şehirlere gönderilmiştir.** ■ Tunus ve Trablus alınarak Kuzey Afrika fethedilmiştir.	➧ Hz. Ali, **eğitime, bilime ve bilimsel çalışmalara büyük önem vermiş**; İslam kültür ve medeniyetine önemli katkılarda bulunmuştur. ➧ Açtığı **okullara öğretmenler görevlendirmiş,** kendisi de bu okullarda derslere katılmıştır

EMEVİ ve ENDÜLÜS EMEVİ DEVLETLERİ DÖNEMİ:

Emeviler Dönemi (661-750):	Endülüs Emevi Devleti (756-1031)
◆ Emevîler Dönemi'nde **dinî bilimlerin yanı sıra pozitif ve sosyal bilimlerde** de çalışmalar yapıldı. Başta felsefe olmak üzere astronomi, matematik, tıp, kimya gibi bilimlere ait eserler Arapçaya çevrildi.	➡ Endülüs Emevi Devleti, kurulduğu coğrafya itibarıyla Batı medeniyetini etkileme imkânına sahip olmuştur. **Endülüs Emevîleri yaptıkları çalışmalarla bilim, sanat, mimari gibi alanlarda insanlığın ortak mirasına katkıda bulunmuşlardır.** Örneğin Müslümanlardan kâğıt kullanımının öğrenilmesi, Batı toplumunu aydınlatacak olan bilginin hızlı yayılmasına zemin hazırlamıştır. **Arapça bazı kelimelerin İspanyolcaya geçmesinde Endülüs Emevîleri etkili olmuştur.**
◆ Ülkede bulunan **küttâbların sayısı artırıldı. Büyük camiler, mescitler, âlimlerin evleri ve saraylar** önemli ilim kurumları hâline geldi.	➡ Bu dönemde farklı toplumlarla bir arada yaşayan **Endülüs Arapları çeşitli kültürlerle birlikte yaşamış ve kültürler arası etkileşim meydana gelmiştir.** Bu etkileşim bilim alanında da kendini göstermiştir. **Bu dönemde kütüphaneler kurulmuştur. Bu kütüphanelerde çeviri faaliyetleri hız kazanmıştır.**
◆ **Abdülmelik** devrinde **müstakil İslâm paraları bastırıldı.** Para reformunu gerçekleştirdikten sonra yine bununla bağlantılı olarak **divânların Arapçalaştırılması hareketine girişmiş** ve Abdülmelik'in reformuyla böylece Arapça bürokrasi dili haline getirilmiştir. **Arapça devletin resmi dili oldu.**	➡ **İspanya'da 781 yıl süren İslâm hâkimiyetinin** mümessili sanat eserleri, bugün İslâm sanatı için olduğu kadar dünya sanatı için de büyük önem taşırlar. **Endülüs'ten geriye kalan mimari eserler, plastik sanat eserleri ve çeşitli sanat alanlarına ait küçük boyutlu, fakat büyük hünerle meydana getirilmiş olan eserler,** eşsiz nitelikleriyle güzelliği ve görkemi sergilemektedir. Bu devir mimarisinin **İspanya'da bıraktığı en önemli ve en ünlü bina, Kurtuba Ulucami'dir. Kurtuba Ulu Camii, UNESCO tarafından 1984 yılında Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmiştir.**
◆ Kitap sanatlarından, **hüsnü hat, tezhib, cilt sanatı Müslümanların ilgi duyduğu sanatlar** arasında yer almıştır. **Arap hattıyla, noktasız ve harekesiz** olarak yazılmış **ilk eser Kur'an-ı Kerim'dir.**	

Abbasi Devleti (750-1258)

- **Fetihler sebebiyle çok geniş bir sahaya yayılan Müslümanlar Eski Yunan, İran ve kısmen de Hint kültürüyle temasları sonucu, antik dünyanın ilmî ve felsefi eserlerini Arapçaya çevirmişlerdir.** Emevîler Dönemi'nde başlayan bu faaliyetler **Abbâsîler Dönemi'nde genişleyerek cebir, geometri gibi alanları da içine almıştır.** Müslümanlar ayrıca **hem dinî hem de pozitif ilimler sahasında değerli eserler yazmışlardır.** Bu eserler İspanya aracılığıyla Avrupa'ya geçerek Avrupa'yı etkilemiştir.

- **İbn-i Sina'nın** yazdığı el-**Kânûn fi't-Tıbb (Tıbbın Kanunu)** adlı kitap, Abbâsîler Dönemi'nden itibaren **uzun yıllar Batı'da ders kitabı olarak okutulmuştur.**

- Abbâsîler, birçok İslâm devletine tesiri bulunan yenilikler ihdâs etmişlerdir. Bunlardan birisi olan **kâdı'l-kudâtlık (başkadı) kurumunun** teşekkülü, **devletin adalet teşkilatında önemli bir gelişmedir**

- Bilim tarihinin gelişim duraklarından biri olan **Beytülhikme akademisi** uzun yıllar boyunca bilimsel faaliyetlerin merkezi konumunda olmuştur. **Bağdat'ta kurulmuş olan Beytülhikme'de** özellikle **Hint, Helen ve Yunan bilimine ait eserler tercüme edilerek** bilimsel çalışmalar daha ileriye taşınmıştır. Beytülhikme'de dünyanın değişik coğrafyalarından bilginler buluşmuşlardır Beytülhikme'de toplanan **bilginler matematikten felsefeye, tıptan ilâhiyata, geometriden şiire,** hayatın tüm alanlarındaki konular ile ilgili bilimsel çalışmalar yapmışlardır. Günümüz bilimlerinin temeli bu çalışmalar ile atılmıştır.

- Abbâsî Halifesi **Mu'tasım,** Bağdat'ın yaklaşık 100 km kuzeyinde **Samerra şehrini kurdu.** Samerra'nın mükemmel planı, o dönemde dünyanın en güçlü devletlerinden biri olan Abbâsîlerin zenginliğini ve sanata verdikleri değeri yansıtır. Samerra'da inşa edilen Samerra Câmiu'l- Kebîr (Samerra Ulu Camiî), Abbâsî Dönemi'nin en önemli eserlerinden biridir.

SOSYAL PUSULASI
S
P
@sosyalpusulasi